

ROZMOCZYĆ (108) *vb pf*

Oba o jasne.

inf rozmoczyć (13). ◇ *fut 2 sg* rozmoczysz (1). ◇ *praet 3 sg m* rozmoczył (3). *f* rozmoczyła (1). ◇ *imp 2 sg* rozmocz (30). ◇ *con 3 sg m* by rozmoczył (1). ◇ *part praet act* rozmoczywszy (59).

Sł stp notuje, Cn s.v. rozmaczam w innym znaczeniu, Linde XVIII w.

Zanurzyć w płynie; intingere Vulg, PolAnt, Mącz [w tym: co (98), kogo (1), w czym (91)] (108) : Ten to był Achilles/ o którym Poetowie piśali iż go mátká Tetidis/ gdy iefzcze był dzyecięciem rozmoczyła w iezyerze piekielnym Wulkánowym [...] y słał sie wśzytek iáko żelázny *BielKron* 56.

a. *Aby stało się mokre: umoczyć, zamoczyć (93) :* Theż na zapalenie wątroby/ łok tey czyrwoney gliki z mlecżową wodką, trochę przilożiwzi czyrwonych łandalow/ w aptecze łą/ á zmiełzawzi to łpołem rozmocz wtym faczelet lethnie ciepło prziloż na wątrobę po kilka kroć á vgafi ie. *FalZioł* I 21c; Theż w tym łiropie [z *jesionu*] rozmocz gębkę/ á przykładay na żywoth/ bo załtanawia biegunkę *FalZioł* I 53c; Theż proch kamphory s prochem łpaloney pokrzywy/ ty prochi zmiełzacz s łokiem łporiřzowym á wthym rozmoczyć bawełnę á kłalc w nos/ krew zbytnie płynącą z noła załthanawia *FalZioł* I 70d; Też ku pobudzeniu przirodzoney choroby paniam/ Wezmi korzenia łlazowego tak długo iako palecz albo trochę dłużej á okrob trochę z wierzchu á pothym rozmocz w miedzie á połip trochę z wierzchu prochem diřagredij [...] wlož do macicze *FalZioł* I 81b; Theż wczyniwzy z mydła czopek rozmocz gi w Oliwie albo w maśle á prochem tej Coloquintidi z wierzchu pořyp na czopek/ mocnie wyciąga nieczyřtořci z řiwota *FalZioł* III 3b; A gdy proch Sandalow zmiełzacz łtrochą Kanfory, z wodką rożaną/ á rozmoczywzy w thym chuřteczkę przyłožyř łobie na łkronie/ boleř głowy vřmierza *FalZioł* III 11d; [po wsadzeniu brzemienej na specjalny stolek] Ma kazać baba onym Stolczem chwiać [...] á łama przed oczyma oney paniey ma łiedzieć á, pilnie baczyć iako łię dziecie obracza/ potym rozmocziwzy rękę w migdałowym oleyku albo w Liliowym: ma řiwota poprawować y z łnřzemi drogami/ aby były łprawne ku łnadnemu porodzeniu. *FalZioł* V 20b; [na pływnięcie ropy z uszu] Wezmi wełnę wyprawioną/ á theż wełnę w czyrwonem winie á w miedzie przeřnym rozmoczywzy/ wczyni knoth á wpuřć w vcho *FalZioł* V 40; LEkanie na dziecie przez łen przychodzi [...], K themu przed łamym połozeniem/ rozmoczywzy w przeřnym miedzie palecz/ namaży onemv dziecięciu ięzyk, iżby tak łobie onę łłodkořć mogło połykać *FalZioł* V 43, I 2b, 14b, 16d, 21c, 30b (72); kto łie dotknął vmárłego człowieká gdyjekolwiek/ był nieczyřty łiedni dni/ [...] y dom y naczyńie gdyze vmárł wśzytko było nieczyřte do łiodmego dnia. Wzywał tedy który człowiek czyřty popiołu iáłowice zołtey paloney/ rořpuřcił z żywą wodą/ rozmoczył w tym Izop/ kropił ludzi/ dom/ naczyńie/ y wśzytek łprzęt domowy/ zeprawiřy łzáty y łam łie vmyřwzy/ był zdrow. *BielKron* 37; Moięłz pálec rozmoczył we krwi iego [cielca]/ pomázał rogi v ołtarzá w koło *BielKron* 37v; przyięgáli też y Tátarowie łwoim obyczáiem ná łzábłe/ ktore rozmoczywzy w wodzye/ wodę wypili *BielKron* 400v, 30, 38, 64v; Calamum intingere de scribente dixit Quintil. Piorko rozmoczyć. *Mącz* 440b; Ale iefliby tákowa łzczkawká była/ coby kichánim odegnána być niemogła/ weźmiř bobrowych łtroiow tłuczonych/ á rozmieřzay go wodką miętczaną/ dáyże ciepło choremu pić/ á wtimże chuřtę rozmoczywzy ná zoładek przyłož. *SienLek* 97v; Vtłucz piołynu łwieřego/ á łok s niego wyciřni/ zmieřzayze go z miodem ná poły/ á wczyniwzy knotek z łtárey chuřtki łniány/

w tym łoku rozmocz/ á w ránę wtykay *SienLek* 127, 40, 54v, 64, 111, 114, 145v; *RejPos* 103v [2 r.]; [na wypadek pożaru każdy gospodarz] Niech ma prześcierádło ábo chuftę ná długiey tyczy/ którąby rozmoczywłszy [quo udo] ogień gáfzono *ModrzBaz* 83v; [Oycze Abráámie/ fmiłuy fye nádemną/ á zefli Lázárzá áby koniec pálcá fwego rozmoczył w wodzie/ żeby ięzyk moy ochłodził. *ZebrzydOdpow* a3].

rozmoczyć czego (1): Wezmi Lupines/ á zetrzy ie na mąkę, Potym wezmi prochu napalonego z chuft wiotchych A to łpołem powarzywłszy w czyrwonym winie/ rozmoczywłszy w tym Lnianych paczełi/ przylož na wydęty pępek *FalZioł* V 42.

W porównaniu (1): Ale iákochmy fkoró tám was włpomionęli/ To fie wnet záplónęłá by we krwi rozmoczył/ Trudno miłość zátáić káždy to obaczył. *RejWiz* 40v.

W charakterystycznych połączeniach: rozmoczyć bawelnę (kęs, zwitek bawelny) (17), chust(k)ę(-eczkę) (26), czopek (4), facelet(ek) (11), gębkę (9), izop (snopek izopu) (4), knot(ek) (3), paczesi (3), palec (3), piorko, sukienny płat, rękę, wełnę (4); rozmoczyć w dryjakwi (2), w gorzałce, w krwi (6), w masle, w miedzie (3), w occie (5), w olej(k)u (5), w oliwie (2), w soku (9), w syropie, w tłustości (2), w winie (2), w wodce, w wodzie (3).

Zwrot: peryfr. »rozmoczyć rękę« = odnieść korzyść, dorobić się (1): (did) Mytnik. (-) Wierę pánie bárzo głupie/ Iákoś dzifia w Polńcże kupie/ By też wierę dárł przedziki/ Nie máłz w czym rozmoczyć ręki. (did) Podfkárbi. (-) Przetho nie máłz iże drzecie/ Máło nie dwa kroć bierzecie *RejZwierc* 234.

b. *Aby nasiąkło: nasączyć* (10) : *OpecŻyw* 94v; [sposób na omdlewanie:] tedy fok miętki łtrochą ocztu zmiełzany/ á potym vgrzey grzankę á rozmocz ią w tem oczcie/ którą trzymay przed nosem y przed włty *FalZioł* I 82a; Tez drugie lekarłstwo [chroniące przed zarażeniem w czasie morowego powietrza]. Rozmocz białego chleba w małmazijey kielko kęłow/ á niżli zdomu wynidziełz: z iedz. *FalZioł* V 72v, V 90v, 92, 113v; [Jezus wskazał swego zdrajcę:] Ten iefł kthoremu ia zmaczány chleb podam. A pothym rozmoczywłszy chleb podał Iudáłłowi Simonowemu Ifkárioćie. *Leop Ioann* 13/26; *BibRadz Ioann* 13/26; *BielKron* 53; Ktemuż też bárzo łłuzy/ gdy fye kto krtuśi á iedzenia y pićia záchowác niemoże/ náwarz w occie miętki s piołynem/ á w they iulze grzankę rozmocz z białego chlebá/ też ziedz/ máłtykowem prochem połypawłszy. *SienLek* 98v.

c. *Aby namiękło: rozmiękczyć* (1) : (nagł) Na łpędzenie zmas z włzelkiew łzaty iedwabney. (-) Wezmi gliny [...]/ żółtek iaiowy, [...] wodi łtudzienney [...]/ zmiełzay włzytko dobrze w doniczy á wczýn z niego iakoby mołkalik/ ktori włufłz dobrze á łchoway A gdy będzie trzeba: wezmłz tego mołkala yle trzeba/ á rozmoczywłzi trochę: rozciągaj iakobi napłáłtr czo na cieniey możefłz á gdzie łzata iefł zmaszana: przylož na ti miełtca aż włchnie *FalZioł* II 20a.

d. *Aby sporządzić mieszaninę* (2) : Na wrzedzienicze vwarz gir rozmocz w mleku á przylož/ bolełć włmierza. *FalZioł* I 96a, I 141c.

e. *Aby otrzymać materiał do wytworzenia czegoś [z czego]* (1) : [skowronek] Zlećiawłzy z płotá łzukał źiarnećká iákiego/ Z ktoregoby náwarzyć mołł też piwká łwego. Náłazł źiarnko ięćzmienne nie máiac innego/ Naczyńia w ktorymby łłod rozmoczyć mołł z niego. Nádlęćiał łtopę końłką w ktorey było wody. *CzahTr* K4v.

Synonimy: **a.** zwilżyć; **c.** rozmiękczyć; **d.** rozczynić, rozprawić, rozpuścić, roztworzyć.

Formacje współrdzenne cf MOCZYĆ.

Cf [**OZMOCZYĆ**], **ROZMOCZENIE**, **ROZMOCZONY**

AĆ